BİR YILDIZ SÖNDÜ: NAMUSLU BİR FİKİR ADAMININ ARDINDAN

DİLAVER DEMİRAĞ

Bazı insanlar partizan doğarlar. (Bu arada partizanlığı bir partinin fanatiği anlamında değil direnişçi anlamında kullanıyorum.) Pınar Yayınları'nın ve *Umran* dergisinin genel yayın yönetmeni Cevat Özkaya da böyle biriydi (Bundan böyle ben ondan Cevat abi diye söz edeceğim.)

Cevat abiyi, Ahmet Kot vasıtası ile *Umran* dergisi üzerinden tanıdım. Zamanla bu adamın benim gönlümdeki yeri de büyüdü çünkü tam anlamı ile koca yürekli bir ulu çınardı. O dönemde İslâmcılıkla ilgili fikirlerim de Cevat abi üzerinden olumlu bir yer edindi.

Benim tanıdığım Cevat abi sadece bir entelektüel değildi bir dava adamıydı. Tam da bu nedenle siyasi destek verdiği AK Parti'nin akçalı işlerine hiç bulaşmadı. Siyasi İslâm davasına ömrünü adadığından eleştirel mesafesini bütünü ile kaybetmese de İslâm davası adına bir şeyler yapma çabasında olduğunu düşündüğü iktidara desteğini son nefesine kadar bırakmadı.

Doğrusu aramızdan ayrılışını geç haber aldım ve cenazesinin kalkacağı günde kesinlikle erteleyemeyeceğim önemli bir mazeretim olduğundan son yolculuğuna eşlik edemedim. Elbette duanın önemli olduğunu bildiğimden ve onun -ben de dâhil- hayatına dokunan insanlardan dua dayanışması beklediğinden içimden yaptığım duaları tekrar edeyim:

AKV'de bayramlaşma... Dilaver Demirağ, Aslan Demirağ ve Cevat Özkay. (22 Nisan 2023)

Dilerim mekânı güzellikler içinde olur, Rabbim onu yarlığar ve rahmeti ile muamele eder. Ve dilerim benim gibi hayatına dokunanlar vesile olur da Rabbim taksiratını affedip cennetine buyur eder.

Bu dua faslından sonra ben de bıraktığı izleri paylaşarak bu güzel insana dair düşüncelerimi -arkasından onu hayırla ananlardan olarak- aktarmak istiyorum. Bu, bir veda yazısı benim için ve üzüntüm büyük çünkü erken yaşta kaybettik ve ülkemin onun gibi şeref, haysiyet sahibi entelektüellere ihtiyacı var. Fikirlerimiz uyuşmasa da onun savunduğu fikirlere ihtiyaç var bu ülkede; bu fikirleri de böyle duruş sahibi insanların savunması gerek. Bu bakımdan fikir farkı ona

duyduğum saygı ve sevgide en ufak bir azalmaya yol açmadı. Zaten fikri değil yüreği önemser bulduğumdan beridir de fikir farkı değil, kişilik kalıbı çok önemli benim için.

Cevat abinin Mücadele Birliği denen bir İslâmcı yapı ile ilişkili olduğunu çok sonraları öğrendim. Benim gördüğüm, onun Kur'ân merkezli bir Müslüman olmasıydı. Fakat bildiğimce Sünni akaide karşı olan yeni Mutezilîlik olarak andığım aklı merkeze alan, Kur'ân'ı derinlemesine inceleyerek Sünni geleneğe olumsuz bakan ve benim yakınlık duyduğum ekolden değildi. Tersine geleneği reddetmeyen bir Müslümandı ama gelenekçi de değildi. Dahası sufiliğe de sıcak bakan Anadolu tasavvuf geleneğine de ilgi duyan birisiydi. Ancak bu tür konuları kendisi ile derinlemesine konuşmadığımdan bu tespitlerimde yanılma payı bırakıyorum.

Cevat abi, net antikapitalist bir duruşa sahipti. Bir kişinin helal yoldan belli bir zenginlik seviyesinde olmasına karşı değildi ama bunu kapitalizmden net ayırt ediyordu ve benden yeni zenginlik/yeni yoksulluk üzerinde çalışmamı istemişti. Bunu vasiyet addettiğimden ilk fırsatta yazacağım. AK Parti'nin akçalı işlerine de Müslümanların para denen fahişenin oyuncağı olup rezilleşmesine de net olumsuz duygularla yaklaşan ve uzak duran biriydi. Tüm bunlardan dolayı onun AK Parti'ye olan desteğini bir türlü anlamlandıramadım. Hem yaşayış biçimiyle hem İslâmî duruşu ile AK Parti ile asla bağdaşmayacak birisi idi. Bu anlamda AK Parti'ye karşı değildi, kimi olumlu bulduğu yerlerde destekliyordu da fakat asla militanı da olmadı. Kendince belli bir mesafeyi korudu. Parti ile ilişkisi benim bildiğimce çok yakın olmasa da Erdoğan'ı seven ve destekleyen biri olarak, dahası onunla görüşebilen birisi olarak ne kendisi ne yakınları için hiçbir ricacılık ilişkisi olmadı. Dürüst yaşadı, dürüst öldü.

Cevat abi sömürgecilik karşıtı düşüncenin en önemli eserlerinden Edward Said'i ilk basan bir yayıncı oldu ama onun ilkleri bununla bitmedi en son benim çokça beslendiğim oylumlu düşünce adamı Lewis Mumford'un iki eserini de -bizim okur böyle kitapları çok az okusa da- hiç tereddüt etmeden bastı. Yaşasaydı ve bu menfur hastalığa yakalanmasaydı kim bilir kimleri Türkiye'nin düşünce dünyasına kazandırırdı tahmin etmek zor benim için. Sömürgecilik karşıtı düşünce ve antikapitalizm Cevat abiyle ortak düşündüğüm noktaydı, tam da bu yüzden Filistin'in işgali ile iklim değişimindeki ortak noktaya temas eden Andreas Malm'ın kitabını önerdim ama hasta olduğu için konuyla tam ilgilenemedi. Benden zenginlik üzerine yazmamı istediği gibi iklim değişimi üzerine de -ekoloji ile ilgili başka konularda olduğu gibi- yazmamı istemişti sağlığında. Ama ben artık suyu çıkmış bu konuda tekrar yazmaktansa İsrail ile bu mesele arasındaki bağa dikkat çeken bir kitap yazmak istemiştim. Kitap olarak elimdeki çalışmalar bitince yazacağım elbette ama bu konuyu makale olarak da yazarak bu konudaki borcumu ödemek istiyorum.

Cevat abinin hoş tarafı kendisi ile birçok farklı meseleyi hiç çekinmeden fikren başka duruşlara sahip olsanız da konuşabilmekti. Onun gibi özgürlükçü Müslüman pek kalmadı günümüzde. Ülkede birbirine âdeta düşman kutuplar oluşmuşken benimle onun arasındaki bu entelektüel bağ bu duvarların aslında hiç de gerçek olmadığının kanıtıydı. Kişisel dostluğumuzun temel taşı entelektüel dostluktu. Beni hep yüreklendirdi, destekledi, bu anlamda onunla bu sohbetleri ve bu dostluğu sürdürebilmek gerçekten güzeldi. Çok özleyeceğim onunla olan sohbetlerimizi de onun o yüreklendiriciliğini de.

İslâmcı düşünceye olan bağlılığını hiç bırakmadı ama bağnaz da olmadı. Böyle olduğu için *Umran* dergisinde serbestçe yazdım, hem de anarşist kimliğimi hiç gizlemeden! İslâmcılığa eleştirilerim bile asla geri çevrilmedi. AK Parti'yi en sert dille eleştirdim ama bir tek gün, bir tek yazım ne geri döndü ne sansür teklifi oldu. Anarşist eksende yazdığım yazılara hatta camia için çok aykırı düşecek yazılarımı bile tereddütsüz bastı. "Demokrasi" kavramına pek yüz vermese de köküne kadar demokrat bir Müslümandı. Bunu da hep şöyle açıklardı: "Kendi fikirlerinden eminsen ötekine de açık olursun!" Sol camia ile de görüşebiliyordu, teması vardı. AK Parti sonrası Birikim dergisi gibi özgürlükçü sosyalist çevreler bile düne kadar birlikte fikir alışverişi içinde olduğu o cenahtan insanların rahatlıkla yazılarının yer bulabildiği çevre bile İslâmcılarla diyaloğu sürdürmeyi bıraktı. Bununla birlikte o çevreden birileri

Türkiye Kitap ve Kültür Fuarı, Bayram Karaçor, Ali Kemal Temizer, Cevat Özkaya, Bayram Babacan, Asım Öz (30 Mart 2023)

yazdığı zaman da onların yazısını dergiye koyacak kadar da demokrat tavrını kesintisiz devam ettirdi *Birikim*. Ama bildiğimce Cevat abi ile diyalogları zayıflamıştı. Cevat abi bu ilişkiyi koparan taraf olmazdı ama dediğim gibi fikirlerinden taviz vermeyen biriydi.

Hani sahte liberaller gibi kâinatın tüm seslerine açık olan ama tek bir İslâmcıya radyoda program yaptırmayan Sorosçu açıklar gibi değil de gerçek anlamda kâinatın tüm seslerine açık bir adamdı. Herkes hatta bir çocuk bile onunla insani temasta olabilirdi. Kısacası insani olarak kocaman bir yüreğe sahip olsa da fikrî namusuna asla halel getirmedi. Son nefesine dek özgürlükçü ama sonuna kadar İslâmcı kalabildi.

Tüm bunlar benim nezdimde onu müstesna bir yere koydu zaten. Birikim çevresinde sözüne itibar edilen namuslu sıfatı ile anılan az sayıda İslâmcı entelektüelden biriydi.

Hani Yeni Türkü'nün bir şarkısındaki gibi *parlak yıldızlar* gibiydi Cevat abi! Bu nedenle yokluğu ile kendimi yetim gibi hissediyorum.

Ümit Aktaş gibi öz abimle bir tuttuğum az sayıda insandan biri oldu. Fikirlerimiz, hele de AK Parti'ye çok uzak kaldığım dönemlerde AK Parti'li olup da dostluğumu devam ettirdiğim az sayıda insandan biriydi Cevat abi. Onunla hem kişisel hem de entelektüel dostluk kurduğum için kendimi şanslı hissediyorum. Burada ona dair yazdıklarım onunla ilgili çok daha fazla şey bilenler için ilginç değil ama ben bendeki Cevat Özkaya'ya dair yazdım. Onun tüm yaşamında olan biri değilim; kesiştiğim noktadaki Cevat Özkaya'nın bendeki derin ve anlamlı yankıları bunlar.

Yolun açık olsun canım abim! Bulunduğun yerde sonsuz huzur bulursun umarım. Tek tesellim dürüp düşmek diye anılan bakıma muhtaç kalmadan -ki en büyük dileği idi- son nefesini vermiş olman!

Sana verdiğim tüm sözlerim baki canım abim: Yazacağım!